

BANII NOȘTRI , **MIZA LOR**

BĂTĂLIA PENTRU PILONUL 2

Conf. Univ. Dr. Radu Nechita

Cuprins

1. Rezumat executiv.....	2
2. Introducere și context.....	2
3. Propunerea ASF privind modificarea accesului la fonduri.....	4
4. Analiza implicațiilor propunerii.....	5
5. Evaluarea argumentelor oficiale.....	8
6. Recomandări.....	10
7. Bibliografie.....	12

Despre autor

Conf. univ. dr. Radu Nechita predă Microeconomie, Globalizare și Dezvoltare, Integrare Economică Europeană la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, România (Departamentul de Studii Europene). Domeniile sale generale de interes gravitează în jurul factorilor instituționali ai dezvoltării, cu accent pe reglementări, politici monetare și fiscale. Radu Nechita promovează educația economică sub diverse forme: ca formator în finanțe personale sau educație antreprenorială, prin publicarea a zeci de articole în mass-media și prin participarea la peste o sută de emisiuni TV și radio. Din 2003, organizează „Seminarul Friedrich von Hayek”, o serie extracurriculară săptămânală de conferințe interactive, deschise tuturor studenților din zona Cluj-Napoca. Este, de asemenea, director de cercetare al Institutului European pentru Studii Economice.

Contact: radunechita@gmail.com

1. Rezumat executiv

- Acest raport analizează situația actuală a Pilonului 2 de pensii din România în contextul propunerilor recente formulate de Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) privind modalitatea de retragere a fondurilor acumulate. Propunerea elimină posibilitatea retragerii integrale la pensionare și introduce trei opțiuni: retragere parțială plafonată (maxim 25% din portofoliu), retrageri eşalonate pe o perioadă determinată sau acordarea unei pensii viagere.
- Pilonul 2 este un sistem prin capitalizare, bazat pe acumularea de contribuții obligatorii în conturi individuale aflate în proprietatea privată a participanților, spre deosebire de Pilonul 1, organizat prin repartiție. În iulie 2025, activele fondurilor din Pilonul 2 au ajuns la 170,8 miliarde lei (aproximativ 34 miliarde euro), echivalentul a 10% din PIB, fiind administrate pentru peste 8 milioane de participanți.
- Raportul evidențiază că măsura ASF vine cu o întârziere de aproape două decenii față de obligațiile legale prevăzute în Legea 411/2004 și într-un moment politic și economic dificil, fără o comunicare publică adecvată. Sunt analizate riscurile percepute, precum limitarea dreptului de proprietate, modificarea unilaterală a așteptărilor legitime ale contribuabililor, vulnerabilitatea investițiilor prin expunerea ridicată la titluri de stat și riscul unor naționalizări de facto.
- Documentul evaluează argumentele oficiale legate de aderarea la OECD și de evitarea unui „vârf de plată” în 2030 și formulează recomandări privind diversificarea investițiilor, extinderea pieței de capital, creșterea contribuției la nivelul legal de 6%, consolidarea Pilonului 3 și tranziția graduală de la Pilonul 1 la Pilonul 2.
- Mesaj central: Pilonul 2 este un element esențial al sustenabilității sistemului de pensii și al responsabilității individuale; orice reformă trebuie să îi protejeze caracterul privat și să evite utilizarea sa ca soluție conjuncturală pentru probleme bugetare.

2. Introducere și context

Paradoxul propunerii referitoare la Pilonul 2, aruncată de ASF pe nepusă masă guvernului este acesta: deși vine cu o întârziere de aproape două decenii, ea aterizează într-un moment cât se poate de nepotrivit. Obiectul său, momentul ales, lipsa unor justificări sau explicații convingătoare generează neîncredere și revoltă în rândul contribuabililor.

Pilonul 2 a început să funcționeze cu o întârziere de un deceniu (2008 în loc de 1998, când a apărut o primă variantă de reformă), din cauza reticenței politicianilor de a reforma sistemul de pensii de stat, folosit de ei ca instrument de campanie electorală. Pilonul 2 a fost în mai multe rânduri ținta tentațiilor acelorași politicieni, mereu gata să extragă resurse de oriunde există. Pe măsură ce crește valoarea

activului acumulat în Pilonul 2, este de așteptat ca tentațiile hrăpărețe să se amplifice și să se diversifice în formele lor de manifestare.

Dezbaterile confuze și măsurile luate în regim de urgență sunt propice unor erori greu de reparat, deci câteva clarificări și un pic de răbdare sunt bine-venite.

Partea plină a paharului: „Suntem proprietarii Pilonului 2”

Cea mai importantă parte pozitivă a acestei furtuni mediatice este că oamenii conștientizează că sunt proprietarii fondurilor acumulate în Pilonul 2. Este de dorit o evoluție de la o atitudine de asistați („să ni se dea”) la una de proprietar („nu ne furați”).

Acest lucru este precizat în mod explicit în articolul 48 al Legii 411/2004.

„Art. 48. - (1) Participantul este proprietarul activului personal din contul său. (2) Activul personal nu poate face obiectul unei executări silite sau al unei tranzacții, sub sancțiunea nulității actelor respective. (3) Activul personal nu poate fi cesionat sau gajat, sub sancțiunea nulității actelor respective”.

Un alt aspect pozitiv este că se discută tot mai mult despre diferența fundamentală dintre cei doi piloni. Reamintim și cu această ocazie că **la Pilonul 1 nu există un fond**, contribuțiile salariaților nu sunt acumulate, ci sunt redistribuite imediat către pensionarii de azi, proces care generează un deficit acoperit de la bugetul statului. În contrast cu acest sistem de pensii prin repartitie, Pilonul 2 înseamnă de fapt acumularea unor contribuții (obligatorii) ale fiecărui contribuabil într-un fond individual, aflat în proprietatea sa.

Distincția este importantă: de-a lungul vieții active, contribuabilii acumulează în Pilonul 1 promisiuni ale politicienilor de ieri și de azi care vor fi sau nu îndeplinite de politicienii de mâine, pe când Pilonul 2 colectează, investește și capitalizează contribuțiile lor sub forma unui capital, sub forma unor active aflate în proprietate. (Nechita, Năsulea & Năsulea, 2024).

PILONUL 1 CONȚINE DOAR PROMISIUNI ALE POLITICIENILOR

PILONUL 2 CONȚINE ACTIVE ÎN PROPRIETATEA COTIZANȚILOR

În al treilea rând, dezbaterea actuală a sporit atenția acordată Pilonului 3, un sistem bazat pe contribuții **voluntare**, economiste, investite, capitalizate în conturi individuale.

3. Propunerea ASF privind modificarea accesului la fonduri

Surprizele autorităților generează neîncredere și revoltă

Proiectul ASF răspunde cu o întârziere de 17 ani cerințelor articolului 182 din Legea 411/2004. Revolta celor 8 milioane de contribuabili este justificată, dar ea nu ar trebui să-i vizeze doar cei care încearcă de-abia acum să rezolve o problemă atât de veche, ci și pe toți cei care au ignorat-o.

Oare în aceste aproape două decenii, a existat vreun salariu diminuat sau vreo primă tăiată pentru că nu a fost îndeplinită obligația legală de a clarifica soarta contribuțiilor acumulate în fondurile de pensie ale românilor afiliați la Pilonul 2?

Art. 182. - (1) În termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul elaborează proiectul legii privind organizarea, funcționarea și administrarea Fondului de garantare a pensiilor. (2) În termen de 2 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, se reglementează, prin lege, modul de autorizare, organizare și funcționare a furnizorului de pensii, categoriile de pensii administrate privat, stabilirea și modul de acordare a acestora, precum și competențele Comisiei în aceste domenii.

Art. 183. - Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 iulie 2006.

Practic, Fondurile de furnizare a pensiilor trebuiau să fie reglementate în 2008, exact în momentul lansării pe piață a Pilonului 2.

Proiectul ASF prevede că portofoliul acumulat în Pilonul 2 (sub forma unor obligațiuni și acțiuni) nu poate fi preluat și lichidat imediat de către proprietarul său la momentul împlinirii condițiilor legale de pensionare. Variantele de „retragere” ar fi

- plafonarea retragerilor/lichidărilor la 25% din valoarea portofoliului acumulat;
- eșalonarea retragerilor pe mai mulți ani (perioadă determinată);
- pensie viageră (pe durata vieții beneficiarului).

Comunicarea prealabilă pe un subiect care privește peste 8 milioane de persoane, care tot crește, a fost inexistentă inițial și neinspirată ulterior. Toate acestea se întâmplă pe fondul unei nepopularități a ASF, cauzată de informațiile privind (in)activitatea sa din trecut (falimentele frauduloase ale liderilor de piață din asigurările RCA) care nu justificau în ochii publicului salariile și primele personalului acestei agenții, așa cum au fost ele reflectate în mass-media. Mai grav, proiectul este lansat într-o perioadă în care guvernul actual este în căutarea de resurse – orice resurse – pentru a cârpi un buget construit din start de guvernul precedent cu un deficit excesiv, rar întâlnit pe timp de pace, ceea ce face suspectă orice inițiativă politică.

4. Analiza implicațiilor propunerii

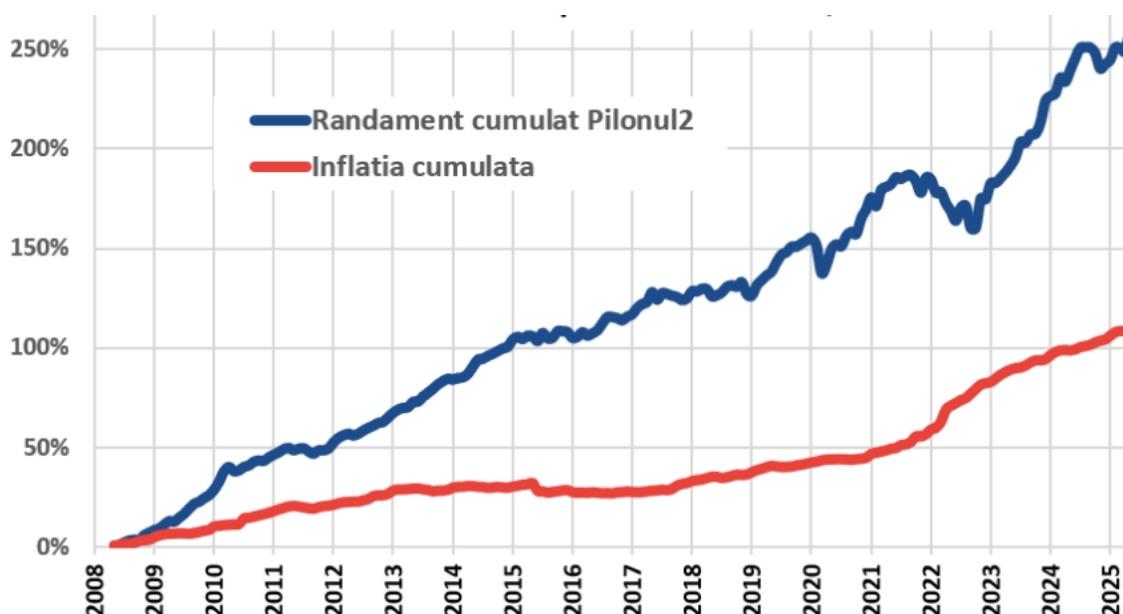
Fondurile din Pilonul 2 sunt proprietatea privată a contribuabililor, nu a statului

Inițiativa ASF a declanșat un val de reacții care pot fi regrupate în următoarele categorii:

- Orice limitare prin lege a modului de acces la fondurile acumulate este o încălcare, o limitare a dreptului de proprietate, sau de-a dreptul o naționalizare: „sunt banii mei, m-ați obligat să contribui, de nu mă lăsați să-i folosesc cum vreau?”;
- Este o ruptură sau o modificare unilaterală a „contractului” inițial, adică o invalidare a așteptărilor legitime ale contribuabililor de a putea valorifica în orice fel portofoliul acumulat în momentul îndeplinirii condițiilor legale de pensionare;

Ambele pornesc de la o premisă corectă: fondurile acumulate în conturile individuale gestionate de Pilonul 2 sunt aflate în proprietate privată. Este exact prevederea articolului 48 din Legea 411/2004 citată anterior. Am insistat și vom insista mereu asupra acestui lucru și va fi nevoie să insistăm tot mai mult, pe măsură ce sumele acumulate în aceste fonduri vor crește. La 31 iulie 2025, activele contribuabililor din Pilonul 2 au ajuns la 170,8 miliarde de lei, circa 34 miliarde de euro (Fig. 1), adică echivalentul a 10% din PIB. (APAPR, 2025). Ele vor stârni tot mai mult tentația politicianilor unui stat aflat într-un deficit structural, permanent și considerat firesc de politicienii de la putere, din opoziție și de economiștii bine conectați la centrele de putere.

Fig. 1. Evoluția Pilonului 2 comparativ cu inflația 2008-2025

Sursa: APAPR, 2025

Pilonul 2 este un fond de pensii: menirea sa este să asigure un venit la bătrânețe

Deși fondurile din Pilonul 2 sunt în proprietatea privată a cotizanților, menirea lor inițială a fost stabilită prin articolul 1 alineatul 2 din aceeași lege 411/2004: să asigure finanțarea unei pensii suplimentare la bătrânețe:

*„Scopul sistemului fondurilor de pensii administrate privat este asigurarea **unei pensii private**, distinctă și care suplimentează pensia acordată de sistemul public, pe baza colectării și investirii, în interesul participanților, a unei părți din contribuția individuală de asigurări sociale.”*

Cei care afirmă că acum are loc o modificare unilaterală a contractului sau a legii sunt contraziși de articolele 140, 141 și 142 ale Legii 411/2004.

Art. 140. - (1) Participantul alege furnizorul pensiei private. (2) Furnizorul de pensii nu poate refuza o cerere de pensie privată dacă persoana îndeplinește condițiile legale. (3) Furnizorul de pensii stabilește cuantumul pensiei private pe baza calculului actuarial și a activului personal net aflat în contul participantului. (4) Penalitatea de transfer nu se aplică în situația transferului de disponibilități dintre administrator și furnizorul de pensii.

Art. 141. - (1) Participantul are dreptul la o pensie privată de la data îndeplinirii condițiilor de pensionare pentru limită de vârstă în sistemul public. (2) La momentul deschiderii dreptului la pensia privată, suma cuvenită participantului nu poate fi mai mică decât valoarea contribuțiilor plătite, ajustată cu indicii de consum al prețurilor intervenit între data plății contribuției respective și data pensionării, a transferurilor de disponibilități și accesoriilor acestora, diminuate cu penalitățile de transfer și comisioanele legale.

Art. 142. - (1) Activul personal net este folosit exclusiv pentru achiziționarea unei pensii private. (2) Fac excepție de la prevederile alin. (1) următoarele categorii: a) beneficiarii care nu au calitatea de participant; b) persoanele pensionate de invaliditate pentru afecțiuni care nu mai permit reluarea activității, definite prin prevederile Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, și al căror activ personal net la data retragerii este prea mic pentru a putea primi o pensie privată; c) persoanele al căror activ personal net la data retragerii este prea mic pentru a putea primi o pensie privată. 26 (3) În termen de 30 de zile calendaristice de la dovedirea încadrării în una dintre situațiile prevăzute la alin. (2), persoana îndreptățită primește o plată unică sau plăți eşalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, la cerere. (4) În cazul nerespectării termenului prevăzut la alin. (3), administratorul datorează dobânzi și penalități de întârziere în același cuantum cu cele stabilite pentru neplata obligațiilor bugetare.

Altfel spus, de la bun început a fost foarte clar că scopul Pilonului 2 este să asigure o pensie suplimentară (adică un flux de venit), nu o primă de pensionare (adică retragerea întregului capital acumulat).

PILONUL 2 ASIGURĂ O PENSIE, NU O PRIMĂ DE PENSIONARE

Nu a fost un fond de investiții obișnuit, un mecanism de economisire și investiție într-un activ de orice fel, ci într-unul care să asigure un flux de venit pe durata de viață rămasă după pensionare. Această durată este necunoscută la nivel individual, adică nici unul din beneficiarii fondurilor nu are cum să prevadă în câte „felii” să le împartă fără să se expună riscului de a rămâne fără resurse (suplimentare) de la un moment dat încolo. Distribuirea fondului într-o singură tranșă (cum cer oponenții inițiativei ASF) sau în mai multe tranșe, ca în unele din soluțiile propuse de ASF nu elimină acest risc, nici dacă se plafonează retragerile la 25%, nici dacă ele sunt eşalonate pe 10 ani (sau pe orice durată prestabilită la nivel individual).

Există însă două variante de a rezolva această problemă: **pensia (renta) viageră** și **renta „perpetuă”** (acesta din urmă nu figurează în proiectul ASF).

Ceea ce este imposibil de prevăzut la nivel individual poate deveni posibil de estimat statistic, la nivelul unui număr mare de persoane. Se estimează speranța de viață pe care o au persoanele aflate la vârsta de pensionare (care este diferită de speranța de viață la naștere) și se poate calcula astfel câte pensii trebuie plătite (în medie), adică în câte părți trebuie împărțit activul fiecărui contribuabil. În acest caz – ieșirea în rentă viageră – are loc o redistribuire de la cei care trăiesc mai puțin către cei care trăiesc mai mult. Nu trebuie să inventăm acest sistem, el este cunoscut și aplicat de secole. Dificultatea este însă de a anticipa corect evoluția (creșterea) speranței de viață. Dacă ea este supra estimată, contribuabilul pierde (primește o pensie prea mică), dacă ea este subestimată, fondurile vor fi insuficiente și va fi nevoie de recalculări. Nivelul și credibilitatea garanțiilor este un subiect obligatoriu de dezbătut și de clarificat în acest caz. Experiența istorică ne invită să fim reticenți față de soluțiile care se bazează excesiv pe obligativitatea investițiilor în titluri de stat pe considerentul că ar fi „sigure”. În trecut, valoarea reală a obligațiunilor de stat a fost redusă (uneori până aproape de zero) prin inflație.

O altă variantă este cea în care capitalul acumulat nu este distribuit, ci păstrat neatins (cu realocări de structură, dar nu de volum), pensia fiind determinată strict de randamentul generat de capitalul acumulat. Comparativ cu renta viageră, pensia plătită este mai mică, dar capitalul este conservat, lăsat moștenire după decesul proprietarului și continuă să genereze venit pentru moștenitori.

5. Evaluarea argumentelor oficiale

Argumentele neconvingătoare sau greșite amplifică neîncrederea și confuzia

Principalele justificări aduse de promotorii măsurii sunt de natură tehnică și politică, cu referiri neconvingătoare la protejarea interesului cotizanților.

- Este **condiție de aderare la OECD**, obiectiv strategic al politicii externe a României, deci problema trebuie rezolvată până în septembrie, când are loc sesiunea de evaluare din Comitetul pentru piețe financiare al organizației;
- În jurul anului 2030, va exista un **vârf de plată**, iar dacă toată lumea retrage deodată, prețul activelor poate scădea, ceea ce-i afectează negativ pe participanți.

Pentru majoritatea cotizanților la Pilonul 2, aderarea la OECD pare un obiectiv foarte abstract, mult mai îndepărtat decât pensia proprie. Este de înțeles că ei nu doresc ca aderarea la o organizație de care poate că nu au auzit să însemne o limitare a accesului la propriile fonduri. Există și cazuri de contribuabili care nu înțeleg care ar fi avantajele aderării la o organizație care critică mai mult jurisdicțiile cu rate de impozitare relativ reduse mai degrabă decât jurisdicțiile cu rate de impozitare ridicate, cu cheltuieli publice excesive. Este exagerat să prezinți aderarea la OECD ca fiind total dependentă de această chestiune a sistemului de pensii. Este exagerat și ipocrit să amintească despre aderarea noastră la OECD ca o condiție esențială a credibilității internaționale a mediul nostru de afaceri tocmai cei care au tăcut în timpul dezmățului bugetar din ultimii ani.

Vârful de ieșiri la pensie din 2030 nu este o surpriză, se vorbește despre el din anii 1990. El este tocmai unul din motivele care au făcut necesar Pilonul 2, ca un remediu parțial la incapacitatea previzibilă a Pilonului 1 de a asigura o pensie decentă. (Nechita, 2007 și Nechita 2008). Într-adevăr, tranzacții care pe alte burse mai mari ar trece neobservate ar putea provoca mișcări semnificative ale prețurilor pe o bursă anemică precum cea românească. Dar acest lucru se știa sau se putea anticipa în anii 1990 și mai recent, și totuși legea prevedea obligația de a investi 80% din sumele colectate pe bursa românească. Prin lege, administratorii fondurilor de pensii sunt „legați de glie”, sunt obligați să se îngheșuie pe Bursa de la București și, desigur, să investească peste 50% din banii oamenilor în titluri de stat, victime potențiale ale inflației.

Nu putem trece în revistă toate argumentele neconvingătoare ale celor care cer accesul direct și imediat la întregul capital și limitele acestor argumente:

- Existența unor **nevoi neprevăzute** (imobiliare sau de sănătate) la momentul îndeplinirii condițiilor de pensionare. Acest argument ignoră că există alte metode mai potrivite pentru a contracara riscurile respective, produse financiare dedicate acestora. În același timp, acest argument „dovedește prea mult”, adică acoperă și situații absurde. De ce nu s-ar aplica acest argument al nevoilor neprevăzute pentru a suspenda plățile la contribuțiile la Pilonul 1 sau

pentru a obține plata anticipată a pensiilor promise de acesta? Cu același argument putem cere suspendarea chiar și a contribuțiilor la Pilonul 2, nu doar accesul imediat la întregul capital acumulat. Acest argument poate fi invocat doar dacă se ignoră rolul pensiei, semnificația acestui termen, adică un venit pentru bătrânețe.

- Posibilitatea unor **oportunități investiționale** cu un randament mai bun decât cel propus de câteva fonduri unei clientele captive. Într-adevăr, concurența între fondurile care vor plăti pensiile private este principala protecție a beneficiarilor. Din acest motiv, eforturile reglementare trebuie orientate în această direcție. Posibilitatea de a alege dintre furnizori doar din România înseamnă o concurență mai mică decât dacă viitorii beneficiari ar putea avea acces la toți furnizorii din UE sau chiar OECD. Este adevărat că unii beneficiari ai pensiilor ar putea găsi oportunități investiționale, dar o soluție general aplicabilă trebuie să țină cont de faptul că România se clasează pe ultimele locuri la nivelul educației financiare evaluate dar mult mai sus în clasament din perspectiva auto-evaluării cunoștințelor financiare. Suntem țara unde s-a făcut coadă la jocuri piramidale cu sedii în primării, unde în fonduri de investiții lucrau foști membri ai Securității în timp ce investitorii dormeau liniștiți, țara creditelor în franci elvețieni în ciuda avertismentelor privind riscul valutar, luate de oameni care erau sau se prefăceau mirați că inflația depreciază moneda națională. Suntem țara în care o reducere a contribuției în propriul fond de pensie din Pilonul 2 a fost prezentată și interpretată ca o reducere de impozite pentru lucrătorii dintr-un sector cu un nivel de educație peste medie. (Nechita, 2023) Suntem țara în care promotorii unor escrocherii mascate în proiecte imobiliare sunt foarte apropiați de politicieni de rang înalt.

Cel mai mare risc al fondurilor de pensii și a celor de plată a pensiilor este cel al hiper-reglementării prudentiale, adică obligarea lor prin lege la un procent minim de titluri de stat situat la 50%. În trecut, în vremea etalonului-aur și a echilibrului bugetar, obligațiunile emise de stat aveau un nivel de siguranță mult superior obligațiunilor sau acțiunilor unor firme private. Impunerea fondurilor de pensii să dețină un procent foarte ridicat de titluri de stat, cu dobândă fixă, părea inițial o bună idee, animată de cele mai bune intenții. Ce ar fi putut merge rău? Totul! Primul război mondial cu cheltuielile sale uriașe (pe care fiecare tabără le vedea plătite de cealaltă, după victorie), inflația permisă de suspendarea și ulterior de abandonul etalonului aur au condus la exproprierea tuturor celor care au avut sau au fost forțați să aibă încredere în promisiunile statelor. Apoi, tot statele s-au prezentat ca salvatorii sistemelor de pensii pe care le-au ruinat.

În sistemele monetare actuale, puterea de cumpărare a banilor depinde în principal de cantitatea lor, emisă de autoritățile politico-monetare în cooperare cu sistemul bancar. Bani înă în economie sub forma creditului. Datornicii sunt cei care câștigă din inflație, iar statele sunt cei mai mari datornici ai Planetei, prin urmare ele sunt avantajate de o inflație neanticipată (și deci neintegrată în rata dobânzii obligațiunilor emise).

Pe scurt, pentru toți investitorii, pentru toți salariați și toți pensionarii, este important ca legislația să nu-i protejeze atât de tare încât să-i transforme în victime.

Un alt risc major pentru fondurile de pensii îl reprezintă naționalizările de facto (integrale sau parțiale (Bielawska, Chłoń-Domińczak and Stańko. 2017)).

Fiecare cetățean poate avea preferințele sale în favoarea unui mai mare control al statului, guvernului, politicianilor asupra vieților noastre sau în favoarea unei mai mari libertăți individuale. Statul, guvernul, politicianii români au contribuit de-a lungul timpului la amplificarea suspiciunilor cetățenilor față de autorități.

Dacă se constituie un fond de investiții privat care, prin statut, are un obiectiv (domeniu în care se fac investiții, durată de existență minimă/maximă etc), respectarea condițiilor din acel statut inițial nu reprezintă o negare a dreptului de proprietate. Într-adevăr, Pilonul 2 este un hibrid, o cale prin care am putea trece de la schema piramidală a Pilonului 1 către varianta mult mai compatibilă cu libertatea și responsabilitatea individuale a Pilonului 3.

Pilonul 2 a fost o țintă a etatiștilor din toate partidele pentru că este o alternativă mai eficientă și mai liberală la schema piramidală a Pilonului 1 și una mai realistă politic decât un sistem exclusiv de tip Pilon 3 (sau bani de aur îngropați în grădină) și care permitea o tranziție către acesta. (Nechita, 2015). Pe scurt, opoziția față de pensia/renta viageră de tip Pilon 2 nu ne va apropia de Pilonul 3, mai compatibil cu libertatea individuală, ci ne va îngropa în Pilonul 1, care este prin construcție liberticid, falimentar și sursă permanentă de conflicte sociale.

După decenii de deresponsabilizare, în care politicianii au convins sistematic, prin legislație, populația că pensia fiecăruia este problema altcuiva, a statului, înlocuirea sistemului de pensii prin repartitie (Pilonul 1) direct cu un sistem bazat pe contribuții voluntare (Pilon 3) era o soluție nerealistă. Pilonul 2 este o soluție imperfectă dar fezabilă politic pentru a reinstaura responsabilitatea individuală într-un domeniu din care a fost alungată.

6. Recomandări

- **Relaxarea restricțiilor de portofoliu excesive**, atât cele explicite cât și cele implicite. Eliberarea administratorilor de fonduri de pensii și deci a cotizanților din postura de clienți captivi ai statului român, mereu dispus să mai înghită în deficit o parte din economiile românilor. Oferirea posibilității de a avea un portofoliu mai orientat pe creșterea pe termen lung în condiții de risc acceptabil, mai aliniat cu recomandarea generală 60% acțiuni – 40 % obligațiuni. Dacă autoritățile consideră OECD ca fiind un club select la care dorim să aderăm, atunci ar fi logic

să considere că fondurile viitorilor pensionari pot fi investite în condiții acceptabile de siguranță nu doar în România sau UE, ci pe toate bursele din țările membre OECD.

- **Extinderea Bursei de Valori București** prin privatizări și cotarea la bursă a firmelor de stat, cel puțin a celor care operează pe piețe concurențiale. Reducerea costurilor de tranzacționare (multe din ele rezultate din reglementări, nu din comisioane), care să permită de facto o integrare a pieței de capital românești într-o piață regională sau europeană mai mare. Modelul Euronext poate fi o sursă de inspirație.
- **Protejarea viitorilor pensionari ai Pilonul 2** printr-o concurență sporită a firmelor care să poată oferi rentele viagere sau perpetue aferente capitalului acumulat. Și în acest caz, integrarea în piața europeană (sau OECD, de exemplu) ar putea oferi viitorilor pensionari variante mai bune decât o piață restrânsă precum cea românească.
- **Creșterea rolului Pilonului 3** prin garantarea unei mai mari flexibilități investiționale (cerință valabilă și pentru Pilonul 2) și a modului de utilizare a fondului acumulat, cu ieșire fie sub formă de rentă sau sub formă de capital, conform preferinței viitoare a proprietarului fondurilor.
- **Creșterea rolului Pilonului 3** prin mărirea plafonului deductibilității fiscale, în prezent de numai 400 euro pe an. Inițial, deducerea fiscală era de 200 euro/an, ceea ce în 2006 reprezenta aproape un salariu mediu net (236 euro). Ulterior, nivelul deductibilității a fost mărit la 400 de euro și a rămas neschimbat deși salariul mediu a crescut. Dacă am păstra raportul din 2006 dintre venitul mediu și deductibilitatea contribuțiilor pentru P3, plafonul actual ar trebui să fie mai mult decât dublu, adică aproximativ 850 de euro/an.
- **Creșterea contribuției la Pilonul 2 până la nivelul legal de 6%.** Altfel spus, autoritățile să respecte legea. Potrivit legii inițiale, contribuțiile la Pilonul 2 ar fi trebuit să fie 6% din salariul brut, dar la un deceniu după termenul legal, acest obiectiv modest este încă neatins.
- **Tranziția de la Pilonul 1 la Pilonul 2.** Legea 411/2006 a fixat un obiectiv modest, doar 6% contribuție pentru Pilonul 2 deoarece ea viza în principal salvarea Pilonului 1, un sistem incapabil de a asigura plățile promise. Misiunea legii ar fi trebuit să fie asigurarea tranziției de la sistemul prin repartiție (Pilonul 1) care se prăbușește din cauza erorilor sale structurale și amplificate de evoluțiile demografice, către un sistem prin acumulare și capitalizare în conturi individuale (Pilonul 2) mai avantajos pentru contribuabili din punct de vedere al randamentelor. Amânările din trecut fac această tranziție mai complicată decât ar fi trebuit dar ea rămâne preferabilă menținerii Pilonului 1.

7. Bibliografie

- Asociația pentru Pensii Administrative Privat din Romania (APAPR). 2025. Pilonul 2 de pensii private obligatorii in cifre. Site oficial: <https://apapr.ro/pilonul2/>
- Bielawska, Kamila; Chłoń-Domińczak, Agnieszka; Stańko, Dariusz. 2017. Retreat from mandatory pension funds in countries of the Eastern and Central Europe in result of financial and fiscal crisis: causes and effects. Working Paper, World Bank. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/767451528847755875-0160022018/render/2pmMay08PensionsBielawskaChlonStankoMandatoryPensionsFunds.pdf>
- Nechita, Radu. 2007. Rol decorativ pentru fondurile de pensii, Săptămâna Clujeană, 14.05.2007.
- Nechita, Radu. 2008. „La réforme des retraites en Roumanie”, in Garello J. & Lane G. (eds.), „Futur des retraites & retraites du futur. Tome 2, Les retraites du futur : la capitalisation”, Edition Librairie de l’Université d’Aix-en-Provence, Aix-en-Provence, Franța, ISBN 978-2-903449-99-5, pp. 101-112.
- Nechita, Radu. 2015. Sistemul public de pensii din România: Cum să ieșim dintr-un joc piramidal aproape de sfârșit? Revista Sinteză, Nr 47/2015, pp. 47-51
- Nechita, Radu. 2023. Ești IT-ist? Guvernul are o „ofertă” virusată pentru pensia ta! Comunitatea liberală 1848, 11.12.2023, <https://comunitatealiberala.ro/esti-it-ist-guvernul-are-o-oferta-virusata-pentru-pensia-ta/>
- Nechita Radu, Năsulea Christian, Năsulea Diana. 2024. Bani albi pentru zile negre. Cum putem salva sistemul de pensii?, IES-Europe, <https://ies-europe.ro/bani-albi-pentru-zile-negre-cum-putem-salva-sistemul-de-pensii>
- Parlamentul României. 2004. Legea nr. 411 din 18 octombrie 2004 privind fondurile de pensii administrate privat, Monitorul Oficial nr. 1.033 din 9 noiembrie 2004, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/56510?isFormaDeBaza=True&rep=True>
- Parlamentul României. 2006. Legea nr. 204 din 22 mai 2006 privind pensiile facultative, Monitorul Oficial nr. 470 din 31 mai 2006. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/72225>